

Borås kommun

boras.stad@boras.se

Rektorn vid Viskaforsskolan 7-9

peter.bengtsson@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Viskaforsskolan 7-9
i Borås kommun

Tillsyn i Viskaforsskolan 7-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Viskaforsskolan 6-9 besöktes av Skolinspektionen mellan den 5 mars 2013 och den 6 mars 2013.

Fakta om skolan

Viskaforsskolan är en 6-9-skola som tillsammans med Viskaforskolan F-5 har cirka 600 elever. Skolan har skogen som närmsta granne och i direkt anslutning till skolan finns en fullstor idrottshall, fotbollsplan och en simhall. Denna rapport gäller Viskaforsskolan 6-9. Skolan har två arbetslag, 6/8 och 7/9, och totalt 13 klasser. Båda arbetslagen har en pedagogisk ledare. Till skolan hör ett elevhälsoteam bestående av skolsköterska, skolpsykolog, specialpedagog och skolkurator samt rektor som är ny denna termin. Detta elevteam betjänar även Viskaforsskolan f-5. Personalen i elevteamen är organiserade under en enhetschef för elevhälsan i Stadsdel Väster i Borås. Elevhälsans personal arbetar i huvudsak på uppdrag av rektor. I skolans lokaler finns ett folkbibliotek med en skolbibliotekarie som till del finansieras av 6-9 enheten.

Statistiken visar vidare att eleverna i årskurs 6 uppnådde resultat på nationella ämnesprov som i flera avseenden var högre än i riket. Andelen elever som nått kravnivån på samtliga delprov i ämnet matematik är 56 procent vilket är betydligt lägre än både genomsnittet i kommunen (81 procent) och genomsnittet i landet (79 procent). Även resultatet i svenska ligger mycket under genomsnittet i Borås och landet. I årskurs 6 nådde eleverna lägst resultat i matematik och svenska där cirka 80 procent nådde kunskapskraven medan mellan 91-100 procent av eleverna nådde kunskapskraven i övriga ämnen.

Skolverkets statistik visar att 80 procent av de elever, som gick ut årskurs 9 våren 2012, hade uppnått målen i alla ämnen. Motsvarande andel i riket var 77 procent. Av de elever som gick ut årskurs 9 våren 2012 är 89 procent behöriga till yrkesprogram och 88 procent till något högskoleförberedande program vilket var högre än nivån i riket (88 respektive 87 procent). Det genomsnittliga meritvärdet läsåret 2011/12 var 201 att jämföra med 211 i riket. Skillnaden mellan skolans genomsnittliga meritvärde och det i riket var större för pojkarna än för flickorna.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att skolans systematiska kvalitetsarbete brister inom flera viktiga områden. Det finns till exempel ingen tydlig analys av skolans resultat.

Skolan har dock underlag för att kunna göra analyser av kunskapsresultaten. Skolans individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ger en god information om elevernas individuella prestationer men skolan har ännu inte sammanställt detta och därmed inte heller analyserat resultaten. Detta gör det svårt att bedöma skolans resultat. Rektor, som är alldeles ny på skolan, håller på att utveckla ett system för att bättre ta tillvara resultat och analysera dessa. Även vid förra inspektionen fick skolan kritik för att de inte hade ett systematiskt kvalitetsarbete. Viskaforsskolan 6-9 måste ta vara på den kunskap som finns och bättre dokumentera alla processer och utifrån resultaten, såväl kunskapsresultat som andra resultat, utvärdera effekterna av sitt arbete samt utifrån det dra slutsatser om vilka åtgärder som ska vidtas under den kommande perioden för att öka måluppfyllelsen. Ett systematiskt kvalitetsarbete är grunden för att rektorn ska kunna identifiera utvecklingsbehov och utifrån det leda skolan pedagogiskt så att verksamheten utvecklas och måluppfyllelsen ökar.

Däremot finns ett systematiskt arbete kring skolans insatser när det gäller trygghet och studiero. Skolan har en likabehandlingsplan där insatser analyseras, utvärderas och nya åtgärder som baseras på en kartläggning sätts in. Skolinspektionens enkäter visar att skolans elever i hög grad upplever skolan som trygg och att det råder studiero. Det har inte heller vid samtal med elever och lärare framkommit annat. Dokument och intervju med rektor visar också att skolan bedriver ett aktivt och målinriktat arbete för att förebygga kränkningar av elever.

Mot bakgrund av ovanstående är det också mycket viktigt att arbetet kring elever i behov av särskilt stöd analyseras och utvärderas. Skolan analyserar inte de insatser som görs för barn i behov av särskilt stöd. Som exempel måste det fortsättningsvis i de åtgärdsprogram som skolan utarbetar för elever i behov av särskilt stöd tydligt framgå vilka elevens behov är, vilket också påpekades vid förra inspektionen. Detta är en förutsättning för att skolan ska kunna avgöra om de åtgärder som beslutas är bra verktyg för att tillgodose elevens behov. Rektorn måste se till att åtgärdsprogrammen har en god kvalitet och uppfyller skollagens krav vilket har betydelse för enskilda elevers möjligheter att nå målen. De slutsatser som görs av enskilda insatser måste systematiskt samlas in och analyseras för att säkerställa att insatserna är effektiva. Lärarna måste också diskutera hur de ska arbeta med att förbättra elevernas inflytande, något som inspektionen även påpekade vid förra tillsynen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 6 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas och barnet ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Rektorn har ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Enligt skollagen ska den närmare utformningen av inflytandet anges i samband med den planering av verksamheten som föreskrivs i bestämmelserna om systematiskt kvalitetsarbete.

Rektorn uppger att lärarna kommit olika långt när det gäller elevinflytande. Intervjuade lärare säger att de i början av ett arbetsområde presenterar kraven för området och tillsammans med eleverna samtalar om val av exempelvis redovisningsform. Enligt de intervjuade eleverna förekommer det inte ofta att de får påverka innehållet. Det vanligaste är, enligt eleverna, att lärare presenterar en färdig planering för vad och hur de ska arbeta med kommande arbetsområden. Enligt eleverna varierar det dock utifrån ämne och lärare i vilken grad eleverna ges möjlighet till inflytande. Enligt lärarna har de inte sig emellan dis-

kuterat inflytande för eleverna på något systematiskt sätt. Någon av lärarna har diskuterat elevinflytande med eleverna men det framkommer under intervjun med lärarna och av rektor att de kommit olika långt i detta arbete. Eleverna uppger samstämmigt i intervju att de inte känner igen eller varit delaktiga i arbetet med lärarnas planeringar och inte heller haft inflytande på undervisningens innehåll. Lärarna uppger att de kanske ibland ger eleverna möjlighet till inflytande men att de brister i att tala om för eleverna när de är med och påverkar. Rektorn uppger i intervju att det formella demokratiska arbetet fungerar bra och att några av lärare har kommit igång med lokala pedagogiska planeringar där man ska involvera eleverna.

Det har i intervjuerna med lärare och rektor också framkommit att det inflytande som ges elever sker utan gemensam planering. Lärarna uppger att de inte i tillräcklig utsträckning har diskuterat begreppet elevinflytande med syftet att få en gemensam hållning kring inflytande i relation till elevernas utveckling och möjligheter i takt med stigande ålder och mognad.

Av utredningen framgår att inte alla elever ges ett reellt inflytande på undervisningens innehåll. Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen av verksamheten och skolan har inte en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 10 § samt 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna utvärderas löpande.
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Motivering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektor om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare ska, enligt skollagen, rektor se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska hon eller han ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av samtal med rektorn framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven och rektorn ser till att elevens behov utreds och att åtgärdsprogram upprättas. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka behoven är. I åtgärdsprogrammen finns inga tydliga mål framskrivna. Det kan vara mål som "att eleven ska klara betyg i matematik och arbeta koncentrerat". Insatserna står inte heller i relation till vad som beskrivs som elevens förmågor som behöver utvecklas. Insatserna är av karaktären "xxx ska gå på läxhjälp torsdagar. XXX ska träna på att arbeta lugnt på lektionerna och acceptera tillsägelse om hon stör X får extra lästräning" men inte vad detta ska utveckla och inte hur skolan ska kunna följa upp detta. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen läst framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas och enligt elevhälsoteamet och lärarna saknar skolan uppföljningar och utvärderingar av åtgärderna.

Vid samtal med rektorn, elevhälsa och lärare framkommer att det finns elever vid skolan som inte får det stöd de har rätt till. Dessutom framkommer det vid intervjuerna att finns det elever som kommer få det svårt att nå de nationella kunskapskraven, där ingen utredning är gjord och som saknar åtgärdsprogram. Det finns också åtgärdsprogram som utgår från vad skolan kan ge för stöd och inte vad eleven behöver för stöd vilket innebär att eleven inte får det stöd som både lärare och elevhälsoteamet anser eleven behöver utan annat inte så effektivt stöd.

Vid intervjuer med personal från elevhälsan och med rektor framkommer det att vissa stödinsatser beslutas av rektor i samråd med elevhälsan men detta särskilda stöd dokumenteras inte i elevens åtgärdsprogram. Enligt lärarna har de uppdraget att skriva åtgärdsprogram kring elevens pedagogiska utveckling men inte när det gäller andra svårigheter. Lärarna anmäler däremot dessa till elevhälsan som, tillsammans med rektor, beslutar om insatser. I ett antal fall skrivs inte dessa insatser in i elevens åtgärdsprogram eller, om eleven inte har

åtgärdsprogram tidigare, upprättas inte ett åtgärdsprogram. Det kan till exempel gälla stödsamtal som kurator har och liknande.

Av utredningen framkommer att de åtgärdsprogram som beslutats inte anger vilka elevens behov är och inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare framkommer att det finns åtgärdsprogram som inte följs upp och där insatserna inte utvärderas löpande. Det finns också elever i behov av särskilt stöd som inte får det särskilda stöd de har rätt till och saknar åtgärdsprogram. De åtgärder som sätts in men inte skrivs in i åtgärdsprogrammen blir omöjliga att överklaga för vårdnadshavare och det går inte att utvärdera insatsen. Åtgärdsprogrammen omfattar då inte elevens hela behov av särskilt stöd och blir därmed otydliga. Det finns även elever som inte utreds trots att de riskerar att inte nå kunskapskraven. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Att rektorn

har ett särskilt ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av intervjuer med rektor, elevhälsan och lärare framgår att resultaten i verksamheten inte sammanställs och gemensamt analyseras samt kopplas till skolans arbetsmetoder, i syfte att identifiera utvecklingsbehov. Lärarna ger flera exempel, som att analys av kunskapsresultaten och insatser för elever i behov av särskilt stöd inte utvärderats. Eftersom det finns få exempel på att ett systematiskt kvalitetsarbete pågått har inte heller personal eller elever deltagit. Skolinspektionen har inte kunnat ta del av någon kvalitetsredovisning eller annan dokumentation som visar hur skolan tidigare har arbetat med att kontinuerligt utveckla verksamheten. Rektor har vid kommunikeringen gett ett par exempel på några insatser där analys gjorts men detta har inte systematiserats. Enligt lärare redovisades kunskapsresultaten för svenska, svenska som andraspråk och matematik till huvudmannen (kommunens utvecklingsenhet) läsåret 2011/12. Däremot redovisas inte resultaten i samtliga övriga ämnen. Skolan har, enligt rektor och lärare, inte gjort sammanställningar och analys av kunskapsresultaten i samtliga ämnen på skolnivå tidigare år. Huvudmannen har inte heller fått, enligt rektor, någon information om skolans utvecklingsbehov förutom det huvudmannen själv tagit reda på via centralt givna enkäter och inrapporterad statistik.

Av utredningen framgår att rektorn inte har tagit ansvar för att det vid Viskaforssskolan 7-9 bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete eftersom skolan inte gör en systematisk planering, uppföljning och utvärdering av resultaten i verksamheten som en grund för att identifiera skolans behov av utveckling i förhållande till de nationella målen. De insatser som görs dokumenteras inte. Utredningen visar också att varken personal eller elever har deltagit i kvalitetsarbetet och det finns inga rutiner för rapportering till huvudmannen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4- 7 §§ skollagen,

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har även juristen Julie Svane deltagit.

På Skolinspektionens vägnar



Hans Larson
Enhetschef



Kjell Ahlgren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).